

СОВЕТСКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЮНАРКОМА
І ПРЕЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА СОВЕТА БССР

№ 71
(7512)
СЕРАДА
21
ЛІПЕНЯ
1943 г.

Гітлераўскія нягоднікі... гвалтуць і забіваюць грамадзянскае насельніцтва акупіраваных тэрыторый нашай краіны, мужчын і жанчын, дзяцей і старыкоў, нашых братоў і сёстраў... Няхай ведаюць гэтыя каты, што ім не ўцячы ад адказнасці за свае злачынствы і не мінаваць караючай рукі замучаных народаў.

І. СТАЛІН.

ПОМСЦІ, ПАРТЫЗАН!

Як шалёныя звары, уварваліся немцы ў вёску Байлюкі, Глускага раёна. Ашалеўшы ад злосці, гітлераўскія душэгубы схвалілі першых папайшыхся ім 18 чалавек і на вачах родных і аднавяскоўцаў расстралялі іх разрыўнымі кулямі. 5 чэрвеня ў мястэчку Хомск, Пінскай абласці, немцы сагналі жыхараў у царкву і падпалілі яе. У полымі, у страшэнных пакутах, загінула 250 мірных грамадзян, у тым ліку і свяшчэннік.

Такіх жудасных фактаў можна прывесці сотні, тысячы. Спаленыя гарады і вёскі, горы трупаў нявінных людзей, рэкі крыві і слёз, гвалты і рабаўніцтва—вось страшэнныя сляды крывавага злачынстваў тройчы праклятых нямецка-фашысцкіх акупантаў на Беларусі.

Родная Беларусь! Колькі гора і пакут прынеслі табе гітлераўскія крывавыя і каб гітлераўскія калені свабодалюбы беларускі народ, ператварыць горды беларусаў у паднявольных рабаў, немцы не спыняюцца ні перад якімі злачынствамі. Яны спаліваюць мірнае насельніцтва, вешаюць, расстрэльваюць, атручваюць, або гоняць на нямецкую катаргу.

Да святой помсты клічуць страшэнныя адзеі нямецкіх ірадаў над беларускім народам. Да помсты клічуць крывавае трагедыі на Міншчыне, Віцебшчыне, Піншчыне, Гомельшчыне і другіх абласцях Беларусі. Да бялітаснай помсты клічуць 2.000 закатаваных у Глускім раёне, 4.000 забітых і спаленых жывымі ў Бягомльскім раёне і многія, многія нявінныя ахвяры.

За кожную кроплю нявінна пралітай крыві немцы расплоцілі рэкамі сваёй паганай чорнай крыві, сваімі ўласнымі чарапамі! Няхай ведаюць праклятыя крывавае гадзі сілу нашай нянавісці да іх: на кожным кроку і ўдзень, і ўночы іх сочыць смерць—наша святая помста.

На нашай зямлі немцы знойдуць сваю пагібель. Яны ўжо не раз адчувалі на сабе магутнасць удараў савецкага народа, яго ўзброеных сіл. Ад гэтых урокаў фашысцкае звар'е яшчэ больш разлютавалася. Жах перад надыходзячай расплатай ахапіў іх. Новымі крывавамі злачынствамі, знішчэннем мірнага насельніцтва

акупанты імкнуцца адцягнуць час сваёй пагібелі.

З працягам глыбокага абурэння і прагай помсты даедаўся савецкі народ аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў у горадзе Краснадары і Краснадарскім краі. Нямецкія звары знішчылі ў Краснадары і Краснадарскім краі 7.000 савецкіх грамадзян. Яны атруцілі нашых людзей газамі—акісам вуглярода. Забітыя хворыя, якія знаходзіліся на лячэнні ў больніцах горада Краснадара, а таксама тыя, хто быў схоплены гестапо. Судовы працэс, які адбыўся па гэтай справе, ускрыў жудасныя малявак злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў—зdraднікаў радзімы. Працэс паказаў усю агіднасць і подласць гітлераўскіх мярзотнікаў. На канкрэтных фактах суд паказаў, што гітлераўцы паставілі перад сабой мэту знішчэння не асобных людзей, а ўсяго савецкага народа.

Не выйшла і не выйдзе! Нямецкія бандыты глыбока памыліся, мяркуючы, што ўсе гэтыя злачынствы застануцца непакаранымі. Яны ўжо атрымліваюць кару. Мільёнамі забітых сваіх салдат і афіцэраў заплацілі яны на фронце за свае зверствы. Адзін за другім ляжыць пад адкос у тыле ворага нямецкія эшалоны з жывой сілай і тэхнікай. Гэта помстыя сляды беларускай партызаны. Няма гітлераўцаў зайнула ад кулі народных месціцаў на лясных дарогах, шасэ, у гарнізонах.

Рахунак нашай помсты расце з дня ў дзень. Гітлераўскія забойцы і каты павінны панесці поўнае справядлівае пакаранне. За знявечаную Беларусь, за смерць нявінных дзяцей, за шматлікія пакуты нашага народа будзем помсціць ворагу ярасна, бялітасна, будзем помсціць да таго часу, пакуль хоць адзін немец будзе яшчэ на нашай зямлі.

Мацнеюць удары Чырвонай Арміі па акупантах. Нашы доблесныя войскі на Орлоўскім участку фронту перайшлі ў наступленне. Дапаможам жа доблесным чырвоным воінам! Няхай мацнеюць партызанскія удары па камунікацыях ворага! Пад адкос варожыя эшалоны! Няхай пазнае вораг усю глыбіню, усю сілу нашай нянавісці і помсты! Смерць нямецкім акупантам!

„Аб вялікай Айчыннай вайне Савецкага Саюза“ Кніга І. СТАЛІНА ў партызан

Дзяржаўнае выдавецтва палітычнай літаратуры выпусціла ў свет трэцяе выданне кнігі І. Сталіна „Аб вялікай Айчыннай вайне Савецкага Саюза“.

У кнігу ўключаны ўсе апублікаваныя ў друку выступленні і загады таварыша Сталіна ў час айчыннай вайны Савецкага Саюза. У трэцяе выданне ўключаны новыя дакументы, надрукаваныя

пасля выхаду ў свет другога выдання.

Кніга вышла тыражом у 5 мільёнаў экзэмпляраў.

На кнігу І. Сталіна вельмі вялікі попыт сярод партызан Беларусі. У тыл ворага ўжо адпраўлена каля 40 тысяч экзэмпляраў кнігі. Рыхтуецца да адпраўкі яшчэ 80 тысяч экзэмпляраў.

Налёты нашай авіяцыі на чыгуначны вузел Орёл, станцыі Наўля, Карачэў і аэрадромы праціўніка

У ноч на 18 ліпеня наша авіяцыя зрабіла налёты на чыгуначны вузел Орёл, станцыі Наўля, Карачэў і аэрадромы праціўніка. На чыгуначны вузел Орёл скінула многа фугасных і запальваючых бомбаў. У выніку бамбардзіроўкі ўзіралі дзсяткі пажараў, гарэлі эшалоны і склады праціўніка. Пажары суправаджаліся вялікімі выбухамі.

На чыгуначных станцыях Наўля і Карачэў прамымі пападаннямі бомбаў разбіта некалькі воінскіх эшалонаў праціўніка.

Нашы самалёты бамбардзіравалі таксама аэрадромы, на якіх было выяўлена вялікае скапленне нямецкіх самалётаў. Знішчана і пашкоджана значны лік самалётаў праціўніка.

Тры нашы самалёты не вярнуліся на свае аэрадромы.

АД СОВЕТСКАГА ІНФОРМБЮРО

Аператыўныя зводкі за 16, 17, 18 і 19 ліпеня

На працягу 16 ліпеня нашы войскі на ОРЛОўСКІМ участку фронту прадаўжалі наступленне, прасунуўшыся на 10—15 кілометраў. За дзень адбіта 11 контратак нямецкіх войск з вялікімі для іх стратамі.

На ОРЛОўСКА-КУРСКІМ напрамку нашы войскі прадаўжалі паспяховыя атакі супроць абараняючага праціўніка і некалькі прасунуліся наперад.

На БЕЛГАРОДСКІМ напрамку—узмоцнены пошукі разведчыкаў.

На працягу 15 ліпеня нашы войскі на Орлоўскім участку фронту, Орлоўска-Курскім і Белгагародскім напрамках падбілі і знішчылі 129 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём знішчана 76 нямецкіх самалётаў.

На працягу 17 ліпеня нашы войскі на ОРЛОўСКІМ участку фронту, перамагаючы супраціўленне і контратакі праціўніка, працягвалі наступленне і прасунуліся на 10—12 кілометраў.

На ОРЛОўСКА-КУРСКІМ напрамку нашы войскі ў выніку паспяховых атак прасоўваюцца наперад. За два дні баёў на гэтым напрамку нашы войскі поўнасю аднавілі становішча, якое яны займалі да наступлення нямецка-фашысцкіх войск, г. зн. да 5 ліпеня гэтага года.

На БЕЛГАРОДСКІМ напрамку—пошукі разведчыкаў.

На працягу 16 ліпеня нашы войскі на Орлоўскім участку фронту і Орлоўска-Курскім напрамку падбілі і знішчылі 168 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём знішчана 106 самалётаў праціўніка.

На працягу 18 ліпеня нашы войскі на ОРЛОўСКІМ участку фронту працягвалі наступленне і, перамагаючы контратакі праціўніка, прасунуліся наперад на 4—6 кілометраў.

Весткі з савецкай радзімы

Будаўніцтва інструментальнага завода

У горадзе Н. пачалося будаўніцтва інструментальнага завода. Першая чарга завода будзе здадзена ў эксплуатацыю ў верасні гэтага года. Абсталяваны найвышэй тэхнічай інструментальны завод дапаможа задаволіць патрэбы металапрацоўчай і машынабудаўнічай прамысловасці, якая значна вырасла ў рэспубліцы за час вайны.

Багаты ўраджай гародніны і садавіны

Калгасы, падсобныя гаспадаркі прадпрыемстваў і ўстаноў Азербайджана ўжо ўбралі з гародаў сотні тон капуст, гуркоў, цыбулі і іншай гародніны. У садах пачаўся збор абрыкосаў, вішні, алычкі. У калгасе імяні Сталіна з'явіліся першыя дыні. Багаты ўраджай спее ў вінаградніках.

Піонерскія лагеры ў Карэла-Фінскай ССР

У Беламорскім, Мядвежагорскім, Кемскім і Пудажскім раёнах Карэла-Фінскай ССР адкрыліся лагеры. Тут адпачнуць сотні дзяцей працоўных рэспублікі.

Скарасны рамонт дамоў у Ленінградзе

Хутка рамонтуюцца будынкі ў Ленінградзе. Большасць раёнаў горада перавыканала план рамонтна-будаўнічых работ другога квартала. Добрыя вынікі даў вопыт прымянення скарасных метадаў. Калі раней на рамонт будынка патрабавалася некалькі тыдняў, то зараз—толькі тры дні.

Вораг акупіраваў Кубань. Стары большэвік Пётр Карпавіч Ігнатаў, партызан часоў грамадзянскай вайны, разам з трыма сваімі сынамі стварыў партызанскі атрад. За кароткі час партызаны іх атрада знішчылі каля 2.000 немцаў, узарвалі 4 поезды, 8 бронемашын, 30 грузавікоў, 8 мастоў і паранілі не менш 3.000 гітлераўцаў. У гэтай гераічнай барацьбе палі смерцю храбрых два сыны Ігнатава, якім прысвоена званне Герояў Савецкага Саюза.

НА ЗДЫМКУ: Камандзір атрада П. К. Ігнатаў — бацька герояў, цяпер дырэктар Краснадарскага хіміка-тэхналагічнага інстытута.

Школьнікі дапамагаюць калгасам

Звыш 27 тысяч вучняў гарадскіх і сельскіх школ Ульянаўскай абласці працуюць на калгасных і саўгасных палях. 30 вучняў адной сярэдняй школы пад кіраўніцтвам свайго настаўніка за 15 дзён прапалолі 238 гектараў. Кожнаму вучню ў працоўную кніжку запісана па 30—50 працадзён.

Вучні абласці ўжо выпрацавалі на калгасных палях каля поўмільёна працадзён.

Поспехі новатагільскіх металургаў

Нова-Тагільскія металургічны завод за першае паўгоддзе выпусціў прадукцыі на 15 процантаў больш, чым за той-жа перыяд 1942 года. Лепшыя даменныя із Савецкага Саюза за паўгода даў больш 17 тысяч тон звышпланавых чыгуна ў фонд Галоўнага Камандавання Чырвонай Арміі. У ліпені ён яшчэ больш павялічыў прадукцыйнасць.

Калгасныя электрастанцыі

За час вайны ў МТС і калгасах Алтайскага края пабудавана 18 электрастанцый, Селега ўступіць у строй 2 сельскія электрастанцыі і 11 электрастанцый у МТС, якія будуць працаваць на цвёрдым паліве.

Пачалося будаўніцтва яшчэ чатырох гідрастанцый у чатырох раёнах.

СУДОВЫ ПРАЦЭС

на справе аб зверствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў на тэрыторыі горада Краснадара і Краснадарскага края ў перыяд іх часовай акупацыі

Некалькі дзён у горадзе Н. на Паўночным Каўказе адбываўся судовы працэс па справе аб зверствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў на тэрыторыі горада Краснадара і Краснадарскага края ў перыяд іх часовай акупацыі. Пасля выступлення сведкаў, судовых медыцынскіх экспертаў слова ўзяў дзяржаўны абвінавачваўца, генерал-маёр юстыцыі тав. Л. І. Яценін.

— З пачаткам глыбокага смутку за нявінна пралітую кроў тысяч закатаваных савецкіх людзей, — пачынае сваю прамову дзяржаўны абвінавачваўца, — з пачаткам нягаснай нявінсці да нямецкіх захопнікаў за зверствы і гвалты, за гора і слёзы нашага народа я пачынаю сваю абвінавачуючую прамову.

Мы прайшлі з вамі, таварышы судзі, за гэтыя некалькі дзён працэса па слядах зверства. Перад намі раскрыліся чорныя правалы супроцьтанкавых равоў, якія ператвораны нямецка-фашысцкімі ізвергамі ў гіганцкую магілу больш 7 тысяч мірных савецкіх людзей — жанчын, дзяцей і старыкоў. У нашых вушах яшчэ і зараз стаіць стог і прадсмяротныя хрыпы знявечаных, задушаных, расстраляных нашых братоў, сёстраў і дзяцей.

Скончыцца нашай перамогай вайна, будучы адноўлены разбураныя будынкі Краснадара і іншых нашых гарадоў. Зноў расквітнеюць сады і ў іх завіняць дзіцячы смех. Наша зямля залечыць глыбокія раны, нанесеныя гэтай фашысцкай арміяй, але чорныя ямы супроцьтанкавых равоў, якія пахавалі тысячы чалавечых ахвяр, абгарэлыя сцены будынка гестапа, пад якімі знайшлі смерць у агні 300 савецкіх патрыётаў, тысячы задушаных, расстраляных, знявечаных, закатаваных, — вечна будуць стаіць жахлівым чэнем страшэнных злачынстваў і клікаць нас да няспыннай помсты і да расплаты.

За катаванні і здзекі, — гаворыць далей дзяржаўны абвінавачваўца, — за масавыя расстрэлы, спальванне і ізуверскае знішчэнне атрутнымі газамі, за спальванне і павешанне ці ў чым нявінных савецкіх людзей — старыкоў, жанчын і дзяцей, нясуць поўную адказнасць кіраўнікі

Матэрыялы аб судовым працэсе друкуюцца ў скарачаным выглядзе.

Прыгавор Ваеннага Трыбунала

На вячэрнім паседжанні 17 ліпеня старшынявуючы — старшыня Ваеннага Трыбунала Паўночна-Каўказскага фронту палкоўнік юстыцыі тав. Маёраў Н. Я. абвясціў прыгавор Ваеннага Трыбунала па справе аб зверствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў і іх пасобнікаў на тэрыторыі г. Краснадара і Краснадарскага края ў перыяд іх часовай акупацыі.

Ваенным Трыбуналом прызнаў даказанай вінаюнасць усіх падсудных у здрадзе Радзіме і ў саўдзеле ў злачынствах, учыненых нямецка-фашысцкімі захопнікамі на тэрыторыі г. Краснадара і Краснадарскага края, г. зн. у злачынствах, прадугледжаных арт. 58-1 «а», 58-1 «б» Крымінальнага Кодэкса РСФСР, і, кі-

разбойніцкага фашысцкага ўрада Германіі і нямецкага камандавання.

Пераходзячы да абставін справы, пракурор устанаўлівае падлюгу здрадніцкую дзейнасць здраднікаў радзімы, якія прыцягнуты да адказнасці па гэтай справе.

— Страшэнны крывавае вярхоўе, — гаворыць далей пракурор, — прайшоў над гарадамі і сёламі Краснадарскага края і ўнёс у магілу дзесяткі тысяч чалавечых жыццяў, але ён не зламаў ні на хвіліну духу савецкіх людзей і іх веру ў перамогу...

Так схілім-жа галовы перад прахам прынятых мучаніцкую смерць нашых братоў і маціраў, нашых дзяцей і сёстраў і паклінемся імем іх адпомсціць страшэннай помстай за прадсмяротныя пакуты, за іх кроў, за страшэнны іх лёс!

Бязлітасная помста, да якой заклікае наш геніяльны настаўнік і правадыр вялікі Сталін, адбудзецца; яна немінуца насцігне фашысцкіх звароў.

Пракурор закончыў сваю прамову патрабаваннем смяротнай кары ў адноснах падсудных Пушкарэва, Місан, Напцок, Катомцава, Кладова, Рэчкалава, Тішчэнка і Ластовіна, злачынствы якіх кваліфікаваны па арт. 58-1 «а» і 58-1 «б» Крымінальнага Кодэкса РСФСР.

У адноснах падсудных Парамонава, Тучкова і Паўлава, якіх менш актыўных пасобнікаў галоўных абвінавачваемых, пракурор лічыць магчымым не прымяняць смяротнай кары.

Заканчваючы сваю абвінавачуючую прамову, пракурор сказаў: «Сёння савецкі закон апускае караючую руку на галаву здраднікаў, фашысцкіх наймітаў і лакеяў. Заўтра суд гісторыі, суд свабодалюбівых народаў скажа свой няўмольны прысуд над крывавернымі ўладальнікамі гітлераўскай Германіі і ўсімі яе саўдзельнікамі — ворагамі чалавечства, якія кінулі свет у крывавае бяздонне сучаснай вайны. Ні аднаму з іх не ўцячы ад бязлітаснай кары.

Кроў за кроў, смерць за смерць!»

Усе падсудныя ў сваіх апошніх словах поўнаю прызнаюць сябе вінаватымі, але просяць суд захаваць ім жыццё.

Выслушаўшы апошнія словы падсудных, суд удаляецца на нараду для вынясення прыгавора.

ручыцца Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 19 красавіка 1943 года аб здрадніках Радзімы, прыгаварыў:

Падсудных Тішчэнка В. І., Рэчкалава І. А., Ластовіна М. П., Пушкарэва Н. С., Місан Г. Н., Напцок Ю. М., Катомцава І. Ф. і Кладова І. Ф. — да пакарання смерцю праз павешанне.

Тучкова Г. І., Паўлава В. С. і Парамонава І. І., які меней актыўных пасобнікаў, — да смяротнага катаржыя работы тэрмінам на 20 год кожнага.

Прыгавор быў выслуханы шматлікімі працоўнымі г. Краснадара, якія сабраліся ў зале суда, з напружанай увагай і сустрэнуты адвадушным адабрэннем.

Гор. КРАСНАДАР, 17 ліпеня.

КНІГА ТАВАРЫША СТАЛІНА АБ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЕ

Вышла з друку новым, трэцім выданнем кніга таварыша Сталіна «Аб Вялікай Айчыннай вайне Савецкага Саюза». Кніга змяшчае ўсе выступленні, загады і даклады таварыша Сталіна за час вайны, якія публікаваліся ў друку.

Кніга таварыша Сталіна дае яскравыя адказы на ўсе пытанні айчыннай вайны. Яна дае савецкаму народу патрэбную арыентацыю ва ўнутраных і міжнародных пытаннях.

З выключнай сілай і геніяльнасцю таварыш Сталін раскрывае сутнасць грознага гістарычнага перыяда, які мы зараз перажываем, ускрывае характар і мэты вялікай вызваленчай барацьбы, палітычную і ваенную стратэгію і судзіліны сіл бакоў, якія змагаюцца, ускрывае фактары, якія ўплываюць на ход і вынік вайны.

Кніга адкрываецца гістарычным выступленнем таварыша Сталіна па радыё 3 ліпеня 1941 года.

Таварыш Сталін проста і ясна паставіў пытанне аб сур'ёзнай небяспецы, якая нависла над нашай радзімай. Ён звярнуўся да савецкага народа з гарачым заклікам згуртавацца вакол партыі большэвікоў, вакол савецкага ўрада, дапамагчы Чырвонай Арміі і Чырвонаму Флоту разграміць нямецкіх імперыялістаў, якія вераломна напалі на нашу радзіму і паставілі сваёй зладзейскай мэтай разграміць Чырвоную Армію, знішчыць савецкую дзяржаву, захапіць нашы землі, наш хлеб, нафту, прамысловасць, ператварыць свабодныя народы Савецкага Саюза ў паслухмяных рабоў нямецкіх памешчыкаў, князёў і баронаў.

«Справа ідзе, такім чынам, аб жыцці і смерці Савецкай дзяржавы, аб жыцці і смерці народаў СССР, аб тым — быць народам Савецкага Саюза свабоднымі, або ўпадзі ў прыгнечанне» (стар. 11).

Таварыш Сталін заклікаў савецкі народ неадкладна перабудаваць усю работу на ваенны лад, усе падпарадкаваць інтарэсам фронту і задачам арганізацыі разгрому ворага.

З уласцівай таварышу Сталіну прэзэнтнай яснасцю вызначаны задачы савецкага тыла, задачы Чырвонай Арміі, задачы савецкіх патрыётаў у варажым тыле.

Следуючы закліку свайго вялікага правадыра і палкаводца, узброены яго геніяльнай праграмай, савецкі народ у адзіным свяшчэнным парыве ўзняўся на смяротную барацьбу з заклітым ворагам.

У самыя цяжкія дні вайны, калі над нашай радзімай згусяліся хмары, калі нямецкія акупанты ірваліся да савецкай сталіцы — чырвонай Масквы, савецкі народ і ўвесь свет зноў пачулі цвёрды, упэўнены голас таварыша Сталіна. Гэта было 6 і 7 лістапада 1941 года.

У сваім гістарычным дакладзе 6 лістапада 1941 года таварыш Сталін з геніяльнай прадбачлівасцю гаварыў аб далейшых перспектывах вайны. Ён тады выкрыв прычыны часовых няўдач Чырвонай Арміі, даказаў немінучасць разгрому нямецка-фашысцкіх акупантаў і вызначыў далейшыя задачы савецкага народа ў айчыннай вайне.

Геній вялікага палкаводца, сіла сталінскага прадбачання зноў ярка раскрываецца ў загадзе Народнага Камісара Абароны ад 23 лютага 1942 года (стар. 38—45).

Таварыш Сталін паказаў, што момант раптоўнасці і нечаканасці як рэзерв нямецкай арміі, які даваў ёй некаторы перавагі ў першы перыяд вайны, аказаўся цалкам выдаткаваным. У барацьбу ўступілі, гаварыў таварыш Сталін, пастаянна дзейнічаючыя фактары вайны — моцнасць тыла, маральны дух арміі, колькасць і якасць дывізій, узбраенне арміі, арганізатарскія здольнасці начальстваючага састава арміі. Імяны яны, пастаянна дзейнічаючыя фактары, і з'яўляюцца рашучымі для дасягнення перамогі. І таварыш Сталін паказвае, што якраз тут і выказваецца ўнутраная слабасць фашысцкай Германіі ў параўнанні з Савецкім Саюзам, Англіяй і ЗША. Сілы

Германіі ўсё больш змяншаюцца, у той час, як сілы антыгітлераўскай кааліцыі ўвесь час растуць і мацнеюць.

Сталінскі тэзіс аб часовых фактарах у вайне і аб фактарах, якія стала дзейнічаюць і ў канчатковым рахунку вызначаюць вынік вайны, з'яўляецца адным з выдатных абгульненняў, якія ўзбагачаюць марксіска-ленінскае вучэнне аб вайне.

Увесь ход вайны бліскава пацвердзіў гэты мудры сталінскі тэзіс. Апіраючыся на самы перадавы навуковы светапогляд, на марксіска-ленінскую навуку аб грамадстве, вялікі Сталін з геніяльнай прароцтвам прадбачыў асноўныя заканамернасці, ход і перспектывы развіцця айчыннай вайны.

Ход вайны цалкам пацвердзіў прадбачэнні сталінскага аналіза. Усё больш сказваецца ўплыву пастаянна дзейнічаючых асноўных фактараў вайны. Гэта — высокі маральны дух Чырвонай Арміі, якая самаадданна змагаецца за сваю савецкую радзіму. Гэта — магутнасць савецкага тыла, які па закліку таварыша Сталіна ператварыўся ў адзіны баявы лагер і ва ўсё ўзрастаючых памерах забяспечвае Чырвоную Армію зброяй і боепрыпасамі. Гэта — баявы вопыт, які Чырвоная Армія наакупіла ў ходзе вайны. Гэта — няспынная падрыхтоўка рэзерваў для Чырвонай Арміі.

Чырвоная Армія развела легенду аб непераможнасці нямецка-фашысцкіх армій. Яна нанесла ворагу рад цяжкіх паражэнняў, яна стала гразой для нямецкіх акупантаў. У снежні 1941 года яна разграміла нямецка-фашысцкія войскі на падступах да Масквы. Скарыстаўшы адсутнасць другога фронту ў Еўропе, летам і восенню 1942 года немцы стварылі вялікую перавагу сіл на паўднёва-заходнім напрамку і, перайшоўшы ў наступленне, цалком велізарнай страт дакаціліся да Сталінграда і прадгор'яў Каўказа. Але ўжо тады Чырвоная Армія пад вадзіцельствам Вярхоўнага Галоўнакамандуючага тав. Сталіна рыхтавала новыя сакрушальныя ўдары па ворагу.

У загадзе Народнага Камісара Абароны таварыша Сталіна ад 7 лістапада 1942 года гаварылася: «Недалёка той дзень, калі вораг пазнае сілу новых удараў Чырвонай Арміі». Прайшло пасля гэтага зусім нямнога часу, і ў лістападзе 1942 года пачалося вялікае наступленне Чырвонай Арміі, якое паслужыла паваротным пунктам ва ўсім ходзе вайны.

З выключнай сілай у кнізе таварыша Сталіна ахарактарызаваны крыніцы несакрушальнай сілы Чырвонай Арміі.

«Сіла Чырвонай Арміі, — гаварыў таварыш Сталін, — заключаецца, перш за ўсё ў тым, што яна вядзе не захопніцкую, не імперыялістычную вайну, а вайну айчынную, вызваленчую, справядлівую. Задача Чырвонай Арміі заключаецца ў тым, каб вызваліць ад нямецкіх захопнікаў нашу Савецкую тэрыторыю, вызваліць ад прыгнёту нямецкіх захопнікаў грамадзян нашых сёл і гарадоў, якія былі свабодны і жылі чалавечы да вайны, а цяпер прыгнечаны і пакутуюць ад грабавіц, разбурэнняў і голаду, вызваліць, нарэшце, нашых жанчын ад той ганьбы і здзекаў, якім падвяргаюць іх нямецка-фашысцкія ізвергі. Што можа быць бларадней і ўзвышаней такой задачай?» (стар. 42).

Гэта характарыстыка Чырвонай Арміі цалкам адносіцца і да яе слаўных памочнікаў — да савецкіх партызан, задачам і баявой дзейнасці якіх удзелена многа увагі ў кнізе таварыша Сталіна.

З самага пачатку вайны таварыш Сталін вызначыў задачы партызанскага руху ў варажым тыле. У сваім выступленні па радыё 3 ліпеня 1941 года таварыш Сталін заклікаў:

«У занятых ворагам раёнах патрэбна ствараць партызанскія атрады, конныя і пешыя, ствараць дыверсійныя групы для барацьбы з часцямі варажэй арміі, для рас-

пальвання партызанскай вайны скрозь і ўсюды, для ўзрыву мастоў, дарог, псавання тэлефоннай і тэлеграфнай сувязі, падпаўлясоў, складаў, асобаў. У захопленых раёнах ствараць вязнісныя ўмовы для ворага і ўсіх яго пасобнікаў, праследваць і знішчаць іх на кожным кроку, зрываць усе іх мерапрыемствы» (стар. 13).

Таварыш Сталін вызначае задачы партызанскага руху ў далейшых сваіх выступленнях, загадах. Мудрыя ўказанні правадыра з'явіліся баявой праграмай разгортвання магутнай партызанскай вайны на тэрыторыі, часова акупіраванай ворагам.

За час айчыннай вайны партызанскія атрады, якія актыўна дзейнічаюць на ўсёй нашай тэрыторыі, акупіраванай немцамі, знішчылі больш 300.000 гітлераўцаў, арганізавалі крушэнні не менш 3.000 паяздоў, знішчылі 895 складаў з узбраеннем і боепрыпасамі, разбурылі 3.263 чыгуначныя і шасейныя масты, знішчылі многія сотні танкаў, бронемашын, самалётаў, гармат, аўтамашын.

Таварыш Сталін з самага пачатку вайны прадбачыў, што наша вайна за свабоду нашай радзімы салёцца з барацьбой народаў Еўропы і Амерыкі за іх незалежнасць, за дэмакратычныя свабоды. Цяпер увесь свет бачыць, як апраўдаліся словы вялікага Сталіна. Цалкам праваліліся надзеі гітлераўскіх авантурыстаў на ізаляцыю Савецкага Саюза. За перыяд вайны выраста ў магутную сілу і ўмацавалася антыгітлераўская кааліцыя свабодалюбівых дзяржаў СССР, Англіі і Злучаных Штатаў Амерыкі, якая вядзе справядлівую вызваленчую вайну супроць гітлераўскай Германіі і яе саўдзельнікаў. Разгараецца ўсенародная барацьба супроць гітлераўцаў у акупіраваных імі краінах.

Авантурыстычныя планы германскіх імперыялістаў, якія разлічвалі на разгром Савецкага Саюза, цалкам праваліліся. У выніку вайны тыл фашысцкай Германіі вельмі падарваў, ваенная эканоміка Германіі сур'ёзна паслабела. Нямецка-фашысцкая армія перажывае сур'ёзны крызіс. Узрасла ізаляцыя фашысцкай Германіі на міжнароднай арэне. У той жа час умацавалася і набыла багаты вопыт Чырвоная Армія. Наш савецкі тыл моцны і непакісны. Судзіліны сілы змяніліся ў нашу карысць. Створаны ўсе прадпасылкі і закладзены моцны фундамент для нашай перамогі.

Але ў гэты-ж час таварыш Сталін у сваёй кнізе вучыць нас не знавацца, не дапускаць ніякага багадушша і бесклапотнасці. Таварыш Сталін папярэджвае, што, нягледзячы на нашы поспехі, наперадзе нас чакаюць яшчэ суровыя выпрабаванні. Вораг перажывае цяжкі крызіс, але ён яшчэ не разбіты. Ён можа кінуцца на новыя авантуры. Патрабуецца яшчэ велізарнае напружанне ўсіх нашых сіл, усеі нашай энергіі, каб дабіць фашысцкага зверга.

Адной з такіх новых авантурыстычных спроб ворага з'явілася пачатак немцамі 5 ліпеня наступленне на Орлоўска-Курскім і Белгародскім напрамках. Чырвоная Армія, выхаваная таварышам Сталінным, з выключным гераізмам і мужнасцю, арганізавана і ўмела адбіла ярсыя атакі ворага, нанесла яму вялікія страты, абяскровіла яго і сама перайшла ў наступленне.

Кніга таварыша Сталіна «Аб Вялікай Айчыннай вайне Савецкага Саюза» даходзіць праз лінію фронту ў часова акупіраваную ворагам Беларусь, у партызанскія атрады. Яна вучыць, яна натхняе савецкіх людзей ў варажым тыле на баявыя подвигі, яна ўмацоўвае ўпэўненасць у мільёнаў працоўных у тым, што перамога наша вялікая сталінская праўда, яна ўзнямае народных месціцаў на актыўную барацьбу, на дапамогу Чырвонай Арміі, каб агудулі намаганнямі наблізіць дзень нашай канчатковай перамогі над нямецка-фашысцкімі акупантамі.

І. ШАРОЙКА.

ПОСПЕХ АТРАДА ЗА „РАДЗІМУ“

Партизаны атрада «За радзіму» падвільні вынікі сваёй баявой дзейнасці за апошнія месяцы барацьбы з немцамі. Гэтыя вынікі сведчаць аб узростаючай баявой актыўнасці народных масаў. Смелымі падрыўнікамі падарвана 11 варажых эшалонаў, якія ішлі на фронт з тэхнікай і жывой сілай. Прычым, амаль усе эшалоны падарваны на адным і тым-жа участку чыгункі.

У выніку крушняў разбіта 11 паравозаў, 20 вагонаў з жывой сілай, 29 з боепрыпасамі, 10 з гаручым, 7 з рознай тэхнікай. Пад абломкамі разбітых вагонаў пахаваны сотні гітлераўскіх заважальнікаў.

Зусім нядаўна партызаны дэдавалі, што каля вёскі Ж. прыземліўся нямецкі самалёт-разведчык. Няўлоўны і кемлівы мсціўцы непрыкметна падабраліся да самалёта і падпалілі яго. Машына згарэла гэтак-жа хутка, як хутка дайшла вестка да партызан аб яе з'яўленні.

ГОМЕЛЬСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Расце рахунак помсты акупантам

За чэрвень месяц партызаны атрада тав. І. пусцілі пад атак 10 варажых эшалонаў з тэхнікай, боепрыпасамі, гаручым, жывой сілай; падарвалі 25 метраў чыгуначнага палатна; спалілі мост на рацэ В.; спалілі 16 тон сена, нарыхтаванага для вывазу ў Германію; вывелі са строю машынае аддзяленне маслазавода.

Партызаны атрада тав. М. з засад знішчылі 6 грузавых, 4 легкавых аўтамабілі і забілі пры гэтым 86 гітлераўцаў. Захоплены ў ворага 5 кулямётаў, 10 аўтаматаў, 28 вінтовак.

МІНСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

Баявыя справы партызан

Партызаны Рыгора Г. нядаўна разграмілі варажы гарнізон у вёсцы Б. Забіта 63 і паранена 30 нямецкіх салдат і паліцэйскіх. Знішчаны склад боепрыпасаў. Партызанам дасталіся адзін станкавы і тры ручныя кулямёты.

Віцебская обласць.

Партызанскі атрад імені Сталіна разграміў нямецкі гарнізон К. Партызаны знішчылі больш дзесятка нямецкіх салдат, спалілі казарму і ўсе службовыя ўстановы немцаў.

Вілейская обласць.

ЯНЫ ПРЫНЯЛІ БОЙ

Як чорная пошасць, насоўвалася карная экспедыцыя. Яна складалася з адборных гітлераўскіх галаварэзаў. Дзень і ноч пылалі мірныя вёскі, ракою лілася кроў старых і дзяцей. Стагнала зямля, прасіла ратунку. Кроў кіпела да помсты нямецкім душам.

Партызаны пачулі кліч. Яны вышлі з лагераў і часовых стаянак на поле бітвы. Яны прынялі няроўны і цяжкі бой. Яны, збройныя мсціўцы, біліся за свой народ, за сваю вёску, за свой бор, біліся за кожны бальшак і пераправу.

На рубяжы ракі О. змагаліся партызаны атрада Пятра, на захад ад ракі—партызаны Аркадзя, на поўнач—партызаны Міколы.

Чатыры дні і ночы кіпелі баі на рацэ О. Партызаны Пятра мужна стрымлівалі націск карацеляў. Многія вёскі па тры і чатыры разы пераходзілі з рук у рукі. Гэта была бясстрашная барацьба партызан. Яна абыйшлася гітлераўцам у 400 іх паганых жыццяў. Аднак-жа не лёгка было і партызанам. Вышлі боепрыпасы. Пятроўцам прыйшлося адмовіцца ад вялікіх баёў і пачаць маневраваць.

З адыходам пятроўцаў асноўны націск карнай экспедыцыі прынялі на сябе партызаны атрада Аркадзя. Масавымі засадамі і нечаканымі налётамі яны некалькі дзён стрымлівалі гітлераўскіх галаварэзаў. Гэта выратавала жыццё тысячам жанчын і дзяцей: яны змаглі выбрацца ў другія раёны.

Малады энергічны Аркадзь, камандуючы невялікім партызанскім атрадам, стрымаў шматтысячную арду карацеляў, узброеную самалётамі і артылерыяй. Партызаны не толькі стрымалі

гітлераўцаў, але нанеслі ім цяжкія страты.

Аркадзь дзень і ноч на нагах, ён заўсёды там, дзе кіпіць бой, дзе ірвуцца снаряды і міны. Пад агнём ворага ён аддае распараджэнні, прымае данясенні. А колькі іх! Вось на ўзмысленым кані прымчаўся сувязны ад Івана В.

— Праціўнік выбіты з вёскі З. — дакладвае ён. — Забіта трыццаць сем і ўзяты ў палон чатыры немцы. Выратаваны жыхары вёскі, якіх гітлераўцы заперлі ў хляве, каб спаліць жывымі...

— Добра. Перадай падзяку камандзіру.

Аркадзь пільна паглядзеў на сувязнога. Той апусціў долу вочы.

— А яшчэ што?

— Забіты Віцька, — ціха прадаўжаў сувязны. — Ён прыкрыў сваімі грудзямі камандзіра ў рукапашнай. Есць трое параненых...

— Віцька? — перабіў Аркадзь.

— Шкада! Добры быў воін, сапраўдны салдат.

Аркадзь задумаўся. Праз мінуў ён нібы схамінуўся і сказаў: — Загадаў: дапамагчы жыхарам выбрацца ў наш тыл. Ноччу ўсім атрадам прасачыцца ў тыл ворага і разграміць немцаў у вёсцы Ф. На вашым месцы ў засаду стануць дзве групы таварыша Р. Зразумела?

— Зразумела.

— Выконвайце!

Сувязны змяняюць адзін другога. З розных участкаў партызанскай абароны ідуць радасныя, а часамі і трывожныя весткі. З атрада Івана Г. паведамляюць: вораг ужо трэці раз выбіты з вёскі Т. На вуліцы 40 нямецкіх трупцаў. Адначасова стала вядома: у жорсткім баю з фа-

шыстамі загінуў камандзір атрада Якаў Б.

Непрыкметна прайшла баявая ноч. На святанні трывожную вестку прынесла разведка: вораг буйнымі сіламі выступіў з гарызона Т. і рухаецца да вёскі Г. Не цяжка было разгадаць гэты маневр. Аваладаўшы вёскай, вораг разліваў выйсці ва фланг і тыл партызанскай абароны. Аркадзь рашыў дзейнічаць неадкладна. Ён выклікаў да сябе таварыша Р.

— Таварыш Р. — сказаў камандзір, — зараз-жа вазьміце людзей і сустрэньце ворага на дарозе. У выпадку няўстойкі загадаю: адыйсці да вёскі і любой цаною стрымаць ворага да надыходу ночы. Нам патрэбны час для перагрупіроўкі сіл. Дзейнічайце.

Праз некаторы час загрымеў бой. Выразна чулася траскатня кулямётаў і аўтаматаў. Паступова бой заціх, а праз паўгадзіны закіпеў з новаю сілай і ўжо ў раёне вёскі. Прымчаўся сувязны з данясеннем. Таварыш Р. пісаў: «Засада адбыла першую вылазку ворага. Аўтаматчыкі Міхась Е., Ларыён Д. і кулямётчык Алесь В. знішчылі 17 фрыцаў і аднаго афіцэра. Захоплены трафей. Пад націскам свежых сіл ворага адыйшлі на рубяж вёскі Г., занялі абарону. Вораг прадаўжае наступленне».

Аркадзь на некаторы час углябіўся ў карту. Потым паклікаў Владзіміра Ж., свайго памочніка.

— Спяшайся ў вёску Г., — загадаў ён, — узначаль абарону. На падмацаванне вазьмі яшчэ дзве групы аўтаматчыкаў.

— Есць!

Зноў закіпеў бой.

С. РОЗУМ.

(Наш кар.)
ВІЦЕБСКАЯ ОБЛАСЦЬ.

НА НЯМЕЦКАЙ КАТАРЗЕ

Нядаўна з фашысцкай няволі, з горада Франкфурта-на-Майне, уцякла савецкая жанчына, урач Марына С. Зараз яна ў Н-скім партызанскім атрадзе ў Беларусі. Вось што яна расказвае:

— Аднойчы ўранні мяне, як і іншых жанчын з нашага горада, немцы схавалі і пагналі на станцыю, як быццам, на дарожныя работы. На вакзале нас пачалі заганяць у вагоны і наглуха закрываць іх. Мы адагдаліся, што гітлераўцы ашукалі нас: прыгналі не на дарожныя работы, а для адпраўкі ў Германію. Узняўся крык, лямант. Машеры былі разлучаны з маленькімі дзецьмі, дачкі — з бацькамі. Гітлераўцы нават не далі нам развітацца з роднымі і блізкімі.

У Германіі нас пазгаганялі ў розныя гарады. Мне давялося працаваць на ткацкай фабрыцы ў горадзе Франкфурце-на-Майне. Гэта была сапраўдныя катарга. Працавалі па 14—16 гадзін у суткі, а кармілі нас усяго два разы ў дзень бурдою з высекай. Часта можна было бачыць, як работніцы падалі ў непрытомнасці ад слабасці і голаду. Але майстры немцы не звярталі на гэта ўвагі. Мы не чулі ад іх ніякіх слоў, апрача лайнак, і не ведалі ніякіх адносін, апрача здзекаў. За самы маленькі праступак нас білі. Немцы не лічаць нас за людзей, абыходзіцца з намі горш, чым з жывёлай.

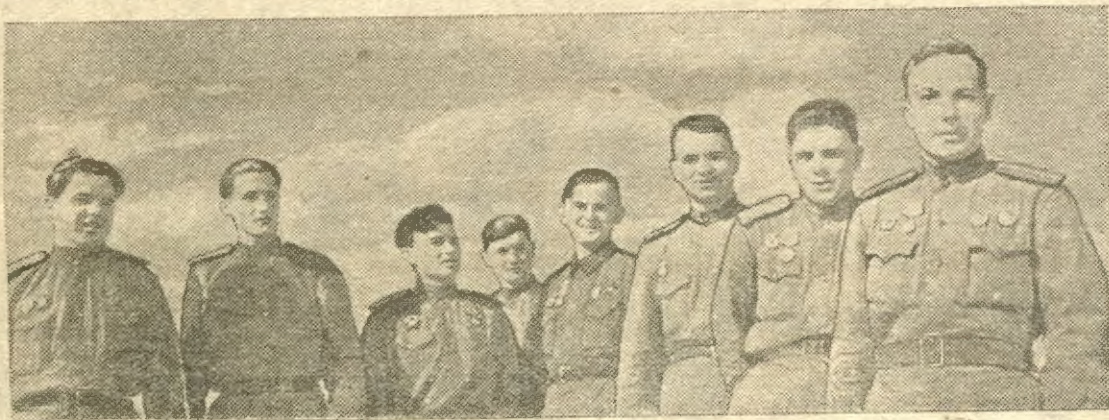
На фабрыцы, дзе я працавала, было многа жанчын з іншых акупіраваных немцамі краін. Тут былі палячкі, чэшкі, бельгійкі, французжанкі. Нас усіх перамяшалі, размясцілі за станкамі так, каб мы не маглі гутарыць паміж сабою.

Жылі мы ў казармах, як арыштантаў. Выходзіць з памяшкання без пропуску не мелі права, выходзіць за межы двара зусім забаранялася. Жылі мы групамі; у кожнай пакоі былі падабраны людзі розных нацыянальнасцей. Жыццё на нямецкай катарзе было няясным.

Згаварыўшыся з падругамі, мы парашылі рызыкнуць і ўцячы — выратавацца ці загінуць, абы толькі пазбегнуць нямецкай няволі.

І гэта нам удалося. Мы выперлі многа пакут за дарогу. Ішлі ночамі, глухімі дарогамі, ішлі галодныя і абарваныя, пазбягаючы сустрэч з фашыстамі. Зараз я ў партызанскім атрадзе.

Тых пакут, якія мне давялося выперцець на нямецкай катарзе, я ніколі не забуду. Нянавісць да нямецкіх звяроў гарыць у маім сэрцы. Адпомшчу ім за ўсе гора, за ўсе пакуты.

ДЗЕЮЧАЯ АРМІЯ (Орлоўска-Курскі напрамак). За тры дні лётчыкі-гвардзейцы штурмавой часці гвардыі маёра А. Г. Наканечнікова знішчылі 24 танкі, 34 аўтамабілі з грузамі, 5 гармат і больш сотні гітлераўцаў.
НА ЗДЫМКУ: Справа налева — лётчыкі капітан Міронаў, лейтэнанты Волгін, Дзееў, Мачалаў, малодшы лейтэнанты Разанаў, Юдзін, Чэрызаў і Папоў.

ПАРТЫЗАНСКІЯ БУДНІ

(З пісьмаў палітрука партызанскага атрада тав. К.)

Комсамольскі рэйд

Комсамольскі партызанскага атрада тав. Г. на сваім сходзе парашылі азнаменаваць свята першага мая дыверсій супроць гітлераўцаў. Прапанову гэтую ўнёс лепшы мінёр тав. І., які мае на сваім рахунку звыш двух дзесяткаў забітых фрыцаў, многа падарваных варажых аўтамабіляў.

— Пачастуем немцаў чым-небудзь гарачым.

Усе яго падтрымалі. А слова ў комсамольца ніколі не разыходзіцца са справай. Камандзір даў дазвол на правядзенне аперацыі і паставіў перад комсамольцамі дадатковую задачу: парваць тэлефонную сувязь немцаў між пунктамі Л. і С. і па магчымасці разладзіць патрэбны атраду тэлефонны кабель. Кіраўніком аперацыі камандзір прызначыў вопытнага камуніста тав. С.

Уночы комсамольская група пад кіраваннем тав. С. рушыла на выкананне баявой аперацыі. Партызаны перасеклі рэчку, узбочылі вёску і вышлі на ўзлесце да магістральнай шасэйнай дарогі. Каля гэтай дарогі праходзіла тэлефонная лінія.

Партызаны разышліся каля шасі, кожны заняў сваё месца і пачаў дзейнічаць. Ледзь толькі быў закруты кабель, як угару

паляцелі дзесяткі ракет, ярка асвятляючы мясцовасць. Гэта было нечаканасцю для партызан, але ніхто з комсамольцаў не разгубіўся. Партызаны залеглі і прыталіліся. А калі немцы крыху супакойліся, зноў рашуча ўзяліся за работу. Некалькі чалавек змагвалі перарэзаць кабель, другія мініравалі дарогу.

Праз некаторы час немцы зноў захваліваліся. Яны адкрылі страляніну з кулямётаў і вінтовак, але да нас набліжацца, відаць, баяліся. Зноў і зноў асвятлялася мясцовасць ракетами. У кароткія минуты цемні партызаны ўсё-ж здолелі замяніраваць дарогу і змаглі звыш 500 метраў чатырох-жыльнага провада.

Выканаўшы заданне, комсамольцы вярнуліся на партызанскі стан. А раніцай разведка данесла, што на партызанскіх мінах падарваліся два варажыя грузавікі.

Засада

Абраваўшы да ніткі выскове насельніцтва, немцы пачалі, як шакалы, рыскаць па лясках, шукаць, дзе ў ямах яшчэ захоўваліся якія-кольвак насення заліссы жыта, бульбы, а таксама пасы жыта і скарб сялян. Нейцы заліссы забраць апошнія сялянскае дабро для адпраўкі ў Гер-

манію. Мы парашылі перашкоды рабаўнікам.

Па даносу разведкі нам стала дакладна вядома, што на заўтра намечаны грабеж сялянскіх пажыткаў, захоўваных на ўзлесці. Камандзір вылучыў групу партызан і паставіў перад імі задачу зрабіць засаду і разграміць немцаў.

Уночы партызаны прыступілі да выканання баявой аперацыі. Група ў 25 чалавек яны дэбравалі да месца і зрабілі засаду. Сонца яшчэ толькі ледзь занялося над лесам, як здалёк на дарозе паказаўся варажы атрад, каля 20 падвод і некалькі коннікаў. Атрад павольна набліжаўся да лесу.

Рабаўнікі былі, мусіць, зусім спакійнымі. Яны і не думалі аб тым, што наблізу знаходзіцца партызаны. Яны прыехалі на ўзлесце і адразу ўвайшлі за рыдлёўкі. Яму за ямай ускрываў ворагі, але тут па іх ударыў партызанскі залп.

Бой быў кароткі, але гарачы. Спачатку немцы ў паніцы пачалі разбеганца хто куды, пакінуўшы падводы і нарабаванае дабро. Затым апомніліся і, залегшы, пачалі адстрэльвацца. Ініцыятыва ўсё-ж была ў руках партызан. Дружным агнём кулямётаў і аўтаматаў яны касілі фрыцаў.

Тады немцы кінуліся выратаваць падводы. Ім удалося ўцячы толькі цаною вялікіх ахвяр — пасля бою на ўзлесці засталася звыш 30 фашысцкіх трупцаў.

Паліванне на фрыцаў

Пасля доўгіх і стамляючых баёў з карнай нямецкай экспедыцыяй наш атрад часова перабраўся на сваю асноўную базу ў Н-скі лес. Мы прыйшлі да вываду, што наша барацьба будзе больш эфектыўнай, калі мы будзем дзейнічаць дробнымі групамі, наладжваць засады на дарогах, пазбягаючы лабавых, адкрытых баёў з карнікамі.

У шпалёнай злосці на свае няўдачы карнай ўчынялі расправы над мірнымі жыхарамі. Яны да іхнаму спалілі дзве вёскі, папярэдне вывешыў адтуль увесь хлеб і пажытак, а сялян, якія не паспелі схаватца, пагналі на катаргу.

Мы рашылі адпомсціць гадам за здзек над безабаронным насельніцтвам. Быў выпрацаван дакладны план аперацыі. Даведаўшыся, што фрыцы яшчэ прыедуць у раён вёскі Х. за рэшткамі сялянскіх пажыткаў, мы парашылі зрабіць засаду і наладзіць паліванне на фрыцаў.

Мы разбіліся на дзве групы: адна пад камандай тав. К. залегла на ўзлесці, каля дарогі ў вёску Х., другая размясцілася на адлегласці ў адзін кілометр з процілеглага боку гэтай вёскі. У гэты час на пажарышчы ўжо таўклася каля 40—50 гітлераўцаў, яны раскопвалі ямы з сялянскім скарбам. Заняўшы пазі-

цыю, партызаны намерыліся пачаць бой. Раптам па дарозе ў напрамку вёскі Х. паказалася яшчэ адна група немцаў — каля 20 чалавек. Яны гналі з вёскі С. адабраную ў насельніцтва жывёлу — кароў, коз, свіней.

Па сігналу абедзве нашы групы адкрылі ружэйна-кулямётны агонь па гітлераўцах. Засада была наладжана так скрытна, што ўдар быў поўнай нечаканасцю для фрыцаў. Да таго-ж агонь вёўся з двух падыходаў да вёскі і гэта прывяло праціўніка ў поўнае замяшанне.

Фрыцы, што ішлі па дарозе, у перапалоху пакінулі статак і пачалі разбеганца. Тады партызаны пайшлі ў атаку. Гітлераўцы ў шалёным страху кінуліся наўцёкі, абганяючы адзін аднаго. Тых немцы, што арудвалі на пакарышчы, таксама не вытрымалі агню партызан. Яны пабеглі ў яр, пакінуўшы нарабаванае дабро.

Вынікам гэтага бою быў поўны разгром гітлераўскіх рабаўнікоў. Забітыя фрыцы валяліся на полі і на пакарышчах — усяго мы налічылі іх каля 20. Звыш дзесятка фрыцаў было паранена; 14 салдат і адзін афіцэр, як мы потым даведзіліся, загінулі пры пераправе цераз рэчку.

Мы захавалі многа трафейнай зброі і боепрыпасаў. Адбітую ў гітлераўцаў жывёлу, хлеб і пажытак вярнулі насельніцтву, якое хавалася ў лесе.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ.
A1812